JC
574.2
.N4
K89
1909

Prijs 20 Cent.

Nadere Verklaring

door

Dr. A. KUYPER.

's GRAVENHAGE,
ELECTRISCHE BOEK- EN KUNSTDRUKKERIJ: J. BOOTSMA.
1909.

JC 574.2 .N4 K89 1909
Kuyper, Abraham, 1837-1920.
Nadere verklaring

NADERE VERKLARING

DOOR

Dr. A. KUYPER.

LIBRARY OF PRINCETON
MAR 9 1998
THEOLOGICAL SEMINARY

's GRAVENHAGE,
ELECTRISCHE BOEK- EN KUNSTDRUKKERIJ: J. BOOTSMA.
1909.

L. S.

Daar een geschreven verklaring voor mij zoo slecht leesbaar is, had ik den heer Bootsma verzocht, haar te zetten; dan kon ik ze aflezen van het gedrukte stuk. Nu vroeg hij mij of hij dit zetsel gebruiken mocht, om er een vlugschrift van te maken. Wat zou ik hier op tegen hebben? Mijn doel was het publiek te bereiken, en dit doel wordt door afzonderlijke uitgave allicht nog bevorderd. Alleen heb ik hem verzocht, er dan ook bij af te drukken, wat door de HH. de Savornin Lohman, van der Velde en van Nispen nader over mijne verklaring gezegd is, wijl deze heeren mede spraken namens de drie clubs der Coalitie. Hij was bereid aan dit verzoek te voldoen.

KUYPER.

's-GRAVENHAGE, 23 Nov. 1909.

I.

M. de V. Zij mij een kort bescheid geoorloofd over wat voorkomt in de 4de § van het Voorloopig Verslag.

In deze § stuit ik, rakende éénzelfde chronologisch punt, op vier vergissingen. Twee vergissingen van hen die mij aanvielen en twee van mijn kant. Ten eerste beweert de oppositie, en dit terecht, zich beroepende op een officiëel stuk, dat reeds op 24 September 1902 geen krijgsgevangenen meer *op de Bermuda-eilanden* vertoefden. Doch ter zake is het verwijzen naar dezen datum niets zeggend. De krijgsgevangenen toch, waarvan in deze zaak sprake is, zaten niet op de Bermuda's maar op St. Helena gevangen; gingen van daar scheep in het stoomschip *The Galician*, dat den 22n November 1902 afvoer; ze kwamen te Rotterdam niet vóór den 10n December aan wal; en werden eerst op dien dag in het gebouw *Caledonia* aldaar feestelijk ontvangen. En de tweede vergissing is, dat men het voorstelt, als had ik, in mijn aan *De Standaard* ingezonden stuk van 28 Juni, de uitdrukking van: *„Juli 1903"* gebezigd, terwijl er toch zulk een datum ganschelijk niet in voorkomt. Doch hiertegenover staat, dat ook ik mij tweemalen verschreef, 1o. door te spreken van de *Bermuda's*, wat had moeten zijn: *St. Helena*, en 2o. door te gewagen van *„Anderhalf jaar later"*, waar had moeten staan: *„Geruimen tijd daarna"*, daar immers het tijdsverschil niet omstreeks *zeventien* doch *elf maanden* bedroeg. Ik bezigde destijds gelijk toen niet anders kon, een globale uitdrukking. Geheel uit het hoofd, en reeds daags na het verschijnen van het bekende interview, in der haast, dingen van zes en zeven jaren geleden aanstippend, kon ik niet nader praeciseeren. Toch zou het de moeite niet loonen, hierop dieper in te gaan. Noch de vergissingen van mijn opponenten, die ik deels zelf uitlokte, noch de mijne, doen hier iets ter zake. Ik stap er daarom aanstonds van af.

Eenig doel van mijn schrijven op 28 Juni 1909 was de rauwe beschuldiging van mij af te werpen, alsof ik mij aan het ambtsmisdrijf *van mij te laten omkoopen* had schuldig gemaakt. Van niets minder toch werd ik openlijk beticht, en „Lintjeshandel" was het nieuw gevormde woord, waarmede mijn ondersteld misdrijf den volke werd kond gedaan. Er zou mij persoonlijk in 1903, zoo stond in het eerste courantenbericht, niet minder dan f 11.000 zijn geschonken, en men zag voorbij, dat de brief van mijne dochter, waarin van de f 11.000 sprake is, niet van 1903, maar eerst van *6 April*

1905 dagteekende. Van deze oorspronkelijke aanklacht staat thans in het V. V. alleen nog te lezen, dat men het *„overbodig achtte"*, er nader op in te gaan. Ook hierover alzoo geen woord meer.

Op dit punt teruggeslagen, wierp men het toen over een anderen boeg. Niet persoonlijk streek ik geld op, maar het geld had gestrekt voor een electoraal doel. Ook hierbij gold uiteraard de onomstootelijke rechtsregel van het: *affirmanti incumbit probatio*, d.w.z. *Wie beschuldigt, moet dan ook zelf zijn aanklacht waar maken.* Dit bewijs nu mislukte evenzeer. Zelfs de *Nieuwe Courant* begon met te erkennen, dat er tusschen de electorale gift en de decoratie geenerlei verband was aangetoond. Ook op dit punt had ik, blijkens mijn tweede ingezonden stuk van 7 Juli j.l. in *de Standaard*, mijn betichters nader te woord willen staan, maar ik stelde hierbij als beding, dat eerst de publicatie van al het dusgenaamde bewijsmateriaal moest zijn afgeloopen. Aan deze voorwaarde werd niet voldaan. Vandaar mijn aanvankelijk zwijgen na mijn terugkomst. Een zwijgen, dat ik volhield ook in de Afdeeling, omdat ik, zelf rapporteur zijnde, allicht van partijdig refereeren zou verdacht zijn. Nu echter deze zaak in de Volksvertegenwoordiging aan de orde is gesteld, wensch ik in de volle vergadering te spreken.

Het eerste punt, dat in deze zaak valt uit te maken, is natuurlijk de vraag, of de decoratie op 31 Aug. 1903 verleend, gegeven was uit gunstbetoon, dan wel ter eering van verdienste. Het laatste nu bleek het geval te zijn geweest. Jonge mannen, uit ons land herkomstig, hadden hun leven gewaagd in de worsteling der Boeren tegen Engelsche overmacht. Ze waren in dien oorlog krijgsgevangen gemaakt, en naar St. Helena weggevoerd. Zij leden in die gevangenschap namelooze ellende, door ongedierte, slechte behuizing en gebrekkige voeding, en onze Consul kon niets voor hen doen; terwijl tot overmaat van ramp het Christelijk Nationaal Boeren-Comité te Rotterdam, dat zich hun lot aantrok, uit geldgebrek buiten staat bleek om hen te doen repatrieeren. De oproeping van dit Comiié in de bladen om een bedrag van ten minste drie duizend gulden alleen voor de reiskosten, bleef zoo goed als onbeantwoord. De nederlaag der Boeren had hier blijkbaar de geestdrift gebluscht. Ook een verzoekschrift aan deze Kamer bleef zonder gevolg. Zoo scheen alle hoop verloren om deze ongelukkigen te hulp te komen. En toen nu de heer Rud. Lehmann, die ook voor andere nationale belangen zich meer dan eens geldelijk geïnteresseerd had, bleek, hij alleen, alle geld beschikbaar te hebben gesteld, om aan deze krijgsgevangenen niet alleen de volle reiskosten te vergoeden, maar ook voor hun uitrusting,

kleeding en ontvangst te zorgen, scheen het eisch van goede politiek, deze nationale daad te eeren. En dit te meer, daar genoemd Comité zich reeds op 15 September tot den Minister van Buitenlandsche Zaken gewend had, met verzoek om hulp van Regeeringswege, een verzoek waarop deze Minister bij schrijven van 16 September tot zijn leedwezen afwijzend had moeten beschikken. Nu alzoo de heer Rud. Lehmann bleek gedaan te hebben, wat de Regeering zoo gaarne had *willen* doen, maar niet *kon* doen, hechtte zij van zelf aan deze daad te hooger beteekenis. Vergelijkt men toch het motief voor alle overige op 31 Aug. 1903 verleende decoratiën met de beweegredenen voor *deze* onderscheiding, dan zou het moeielijk vallen, er vele te vinden, die beter verdiend en daardoor in strikter zin gerechtvaardigd waren. Eenparig heeft de geheele Ministerraad zich dan ook met de voordracht hiertoe vereenigd, en werd alleen door den Minister van Buitenlandsche Zaken opgemerkt, dat aan een Consul-generaal niet de ridderorde, maar het officierskruis van Oranje-Nassau behoorde te beurt te vallen. Aan de in dier voege gewijzigde voordracht verleende H. M. de Koningin toen Hare hooge goedkeuring. De verrichte daad viel nog te hooger te waardeeren omdat de heer Rud. Lehmann uitdrukkelijk aan het Comité verzocht had, zijn naam als gever geheim te houden. De gerepatrieerden wisten dan ook zelve niet wie hun weldoener was, en bij de feestelijke ontvangst in Caledonia verzocht daarom één hunner in aller naam, of het Comité aan hun „onbekenden redder" aller dank wilde overbrengen.

De vraag, of vooraf bij den Commissaris der Koningin in Noord-Holland informatiën naar hem waren ingewonnen, verraadt onbekendheid met de diplomatieke usantien. Naar een bij de Regeering *nog te accrediteeren* Consul-generaal wordt, zoo hij Nederlander is, geinformeerd vóór het verleenen van de *Exequatuur*. Van dat oogenblik af daarentegen staat de geaccrediteerde met de Regeering in rechtstreeksche betrekking, en kan van nadere informatiën geen sprake meer zijn; evenmin als de Regeering, zoo zij een Kamerlid zal voordragen, nog nadere informatiën inwint. De Regeering vraagt informatie over een onbekende, niet over iemand met wie zij zelve in voortdurende betrekking staat. Tijdens de bij zijn aanstelling ingewonnen informatiën nu was door den Commissaris van Noord-Holland bericht, dat „noch bij hem, noch bij den Burgemeester van Amsterdam bedenking bestond tegen de benoeming van den heer Rud. Lehmann als Consulgeneraal van Griekenland, te Amsterdam." Toen bij Kon. Besluit van 1 Mei 1909, No. 29 dezelfde heer Lehmann benoemd is tot eerelid van

de Vereeniging het Ned. Roode Kruis, is dan ook evenmin nadere informatie naar hem ingewonnen. Bij een geaccrediteerd persoon ware dit een ongerijmdheid.

Dat de voordracht van den Minister van Buitenlandsche Zaken had behooren uit te gaan, is eene bewering, die evenzoo slechts uit onbekendheid met de bestaande usantien kon opkomen. De voordracht behoort van Buitenlandsche Zaken uit te gaan, zoo iemand *in zijn qualiteit* van Gezant of Consul-generaal gedecoreerd wordt. Hiervan echter was hier geen sprake. Het was niet de *Grieksche ambtenaar*, maar de *Nederlandsche onderdaan* Rud. Lehmann, die een Nederlandsch belang bevorderd had. Ook de voordracht van dezen zelfden heer Lehmann tot eerelid van het Roode Kruis is uit dien hoofde niet van Buitenlandsche Zaken uitgegaan, maar van Oorlog en Marine.

Geheel afgescheiden van het dusver besprokene is de verstrekking door den heer Rudolf Lehmann in 1904, 1905, 1907 en 1909 van een bijdrage aan het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesvereenigingen. Dit toch is een zaak, die het publiek ganschelijk niet aangaat, tenzij kon worden aangetoond, dat deze verstrekking geschiedde als kwijting van eene voor of bij de decoratie gedane belofte of aangegane verbintenis. Voor het overige is elk Nederlandsch kiezer vrij zich aan te sluiten bij de politieke partij, die zijn voorliefde heeft, en haar geldelijk te steunen, zooals hem dit goeddunkt. Wat nu de heer Lehmann bewoog, om voor het eerst op 16 Mei 1904, bij het naderen van de provinciale verkiezingen in dat jaar, genoemde partij te steunen, was, gelijk bij meer anderen destijds en zoo ook bij hem het geval bleek te zijn, de groote staking, die het jaar te voren heel het land in rep en roer had gebracht en de wijze waarop de Regeering er in geslaagd was deze beweging te stuiten. Hij schreef dan ook, dat hij zich voortaan bij de Anti-revolutionaire partij wenschte te voegen, en het steunen van het aanzijnde bewind zóózeer in het belang van land en volk achtte, dat hij verzocht, dat men ook zijn bijdrage mocht willen aanvaarden. Hij zond deze bijdrage niet aan den Minister, wat geen zin zou gehad hebben, maar aan den Voorzitter v/h Centraal-Comité, en dat wel niet door de in het V.V. genoemde juffrouw, maar rechtstreeks per aangeteekenden brief. Ook als Minister toch was ik Voorzitter van dat Comité gebleven, en zond eerst op 4 September 1904 als zoodanig mijn ontslag in, dat eerst op 5 Januari 1905 kon behandeld worden. Vandaar dat niet alleen de heer Lehmann, maar ook allerlei andere heeren, mij in deze qualiteit destijds hun bijdrage lieten toekomen. Ze zonden

deze aan mij en niet aan den penningmeester van het Provinciaal Comité, omdat zij niet wisten wie deze penningmeester was. De reden waarom ik als Voorzitter aanbleef, stond alleen aan mijzelven ter beoordeeling en reeds op 23 September 1904 besprak ik deze zaak in de Eerste Kamer. Ik deed dit uitsluitend, omdat ik door omstandigheden mij daartoe verplicht achtte, maar was zelf hiermede zoo weinig ingenomen, dat ik in September 1904 mijne inzending van ontslag inleidde met de woorden: „Op zichzelf, Mijne Heeren, heb ik dit voorzitterschap in actieven zin steeds onvereenigbaar geacht met mijne tegenwoordige betrekking." Nu ik intusschen door plichtbesef gedrongen, aanbleef, heb ik dan ook niet alleen gelden als Voorzitter aan de penningmeesters overgemaakt, maar ook adviezen op aanvraag verstrekt, en eens zelfs nog eene huishoudelijke vergadering gepresideerd. Dat ik ook na de inzending van mijn ontslag nog enkele bijdragen ontving en aan den thesaurier overmaakte, vond zijn oorzaak hierin, dat mijn ontslag niet aanstonds was publiek gemaakt. Elke poging om staande te houden, dat ik een en ander *als minister* deed, weerlegt dan ook zichzelf. In zijn particuliere leven doet elk minister allerlei dingen, waarvan niemand met gezonde zinnen zeggen zal, dat hij ze *als minister* deed. Het sterkste voorbeeld is hier wel, dat de Grondwet stelt, dat iemand, die minister is, *tevens lid der Staten-Generaal kan zijn.* Wie toch zal, waar dit geval zich voordoet, ooit beweren durven, dat hetgeen zulk een Kamerlid doet, spreekt of schrijft, gedaan, gesproken of geschreven is *door den Minister.* Men ziet hieruit, hoe volkomen onjuist de gevolgtrekking was, om elke briefkaart en elken brief van iemand, die tevens minister was, als een *schrijven van den minister* te doen voorkomen, zelfs ook al behandelde het een en ander dat met het staatkundig leven in verband kon staan. In zijn private correspondentie blijft, ook wie minister is, geheel vrij, en alleen dan zou de Kamer zich hierin mogen mengen, indien uit die correspondentie het bewijs kon worden geput, dat de schrijver er zich *ambtelijk* in verbond.

Ter zake komt het dus altoos weer neder op het *affirmanti incumbit probatio.* Als iemand u in het publiek aantijgt, dat ge te zijnen laste een smadelijk gerucht hebt uitgestrooid, hebt *niet gij* te bewijzen, dat dit *niet* zoo is, maar moet hij zelf waar maken, dat ge hieraan schuldig staat. Van zulk een bewijs nu valt nog altoos *in casu* schijn noch schaduw te ontdekken. Iets wat feitelijk in het V. V. wordt toegegeven, daar men zich poogt te behelpen met *beweringen,* welke men geheel ten onrechte wil doen voorkomen als *kracht van bewijs bezittende vermoedens.* Vermoedens toch hebben alleen dan kracht van bewijs, zoo elke

andere aannemelijke verklaring is buitengesloten. Anders strekken ze alleen om de *mogelijkheid* van wat men beweert aan te toonen, maar blijft alle bewijs, *dat het zoo is*, ontbreken.

Iets wat *in casu* te meer geldt, zoo men de gronden voor deze *vermoedens*, gelijk ze in het V.V. staan opgeteekend, nader toetst. Slechts twee *gronden* toch worden opgegeven voor het vermoeden, dat de geloofwaardigheid mijner verzekering *„niet versterkt wordt."* Er staat niet: „wordt weersproken", maar: „niet versterkt wordt". En welke zijn die twee gronden? De eerste is, dat ik meer dan eens aan genoemde juffrouw verklaarde, en ik voeg er bij: *en door haar bevestigen liet*, dat ik door de bedoelde gelden over te maken, hoegenaamd geene verplichting op mij nam. Alsof men bij de gesprekken van een niet altoos even logisch redeneerende vrouw, zich niet soms onwillekeurig afvroeg, of er ook iets anders achter *kon* schuilen, en alsof het dan niet geraden ware, zelfs de mogelijkheid van zoodanig misverstand aanstonds af te snijden. En de tweede grond voor dit vermoeden in het V. V. is de straks reeds toegelichte vergissing, dat ik schreef: *„anderhalf jaar"*, in plaats van: *„geruimen tijd daarna"*. Wat nu, zoo vraag ik, zou men wel oordeelen van een rechter, die op zulke niets zeggende gronden, een vonnis krachtens vermoedens streek?

Vooraf wordt er dan nog gewezen op het onderstelde feit, dat ik omtrent de voordracht tot het verleenen *„der* ridderorde" d.i. van de ridderorde op 31 Aug. 1903 aan den heer Rud. Lehmann verleend, correspondentie zou hebben gevoerd met bedoelde juffrouw, en zulks niettegenstaande in geene der geschrevene briefkaarten of briefjes ook maar het woord decoratie, laat staan eenige aanduiding speciaal van *deze* decoratie voorkomt. En dan nog, dat ik iets zou geschreven hebben over de Utrechtsche Universiteit, iets waarover ik niet nader oordeelen kan, voor dat ik het stuk zelf zie, maar in den afdruk waarvan in elk geval evenmin van eenige decoratie sprake was.

Blijft dan nog de vraag, of toch uit de gepubliceerde briefjes niet blijkt, hoe enkelen ervan strekten, om tot het doen van daden in het nationaal belang aan te moedigen en aan te wakkeren, en of hierachter niet de belofte school, dat zulke daden voor een onderscheiding in aanmerking zouden komen. Hiertegen nu zij al aanstonds opgemerkt, dat evenzoo in geen van deze briefjes ook maar met één woord van een decoratie sprake is, veel min van het feit, dat zulke daden gelijk het V. V. beweert, op een onderscheiding *„aanspraak"* zouden geven. Van eenige *aanspraak* kon hier reeds op zich zelf nooit quaestie zijn. Alle onderscheiding toch, die H. M. de Koningin verleent, is het verleenen van een eereteeken, waartoe de Kroon nimmer gehouden of

verplicht is. Dat daarentegen, bij militairen en bij burgers, *de begeerte* naar een onderscheiding in de wet ondersteld en gebillijkt wordt, als wel ter dege kunnende aanwakkeren tot het doen van daden, die anders allicht waren uitgebleven, blijkt uit de drie wetten zelven, waarbij onze drie ridderorden zijn ingesteld. In den considerans dier drie wetten toch staat bijna met dezelfde woorden, allereerst dat de Militaire Willemsorde bedoelt aan te zetten tot daden van dapperheid, die men wil uitlokken. Er staat toch letterlijk, dat „het uitzicht op zulk een onderscheiding bijzonder geschikt is tot opwakkering en aanmoediging van krijgshaftige daden." Evenzoo zegt de wet waarbij de Nederlandsche Leeuw is ingesteld, dat „het uitdeelen van vereerende onderscheidingsteekenen een heilzamen invloed kan oefenen op de aankweeking van deugd en kennis", terwijl, voor wat de Ridderorde van Oranje Nassau aangaat, ook wat in het belang *der Maatschappij* geschiedt, met name genoemd wordt. Bij de Militaire Willemsorde is verleening ervan, na bepaalde daden, zelfs vaste regel. Natuurlijk erken ik het verschil tusschen de *algemeene* strekking van zulk een wet, en de aansporing die zich richt tot een *bijzonder* persoon, maar dit verschil kan, mits van geen aangegane verbintenis sprake zij, toch nooit zúlk eene beteekenis erlangen, dat in het bijzondere geval *afkeuringswaardig* zou zijn, wat in zijn algemeene strekking wordt *geloofd*.

Tot wat men voorts in het V. V. opmerkte omtrent een tweede decoratie, doe ik het zwijgen. Waar toch zou het heen, bijaldien deze Kamer zich niet bepaalde tot het beoordeelen van regeeringsdaden, genomen besluiten en ingediende wetsontwerpen, maar ook poogde in te dringen in geheel voorloopige overwegingen en in de onrijpe schema's en concepten, die een minister voor zich zelf in klad ontworpen had? Slechts ten overvloede, en geheel ongehouden, verklaar ik dan ook, dat op de voorloopige, nog niet bij den Ministerraad ingediende lijst, die voor 31 Augustus 1905 door mij was opgemaakt, de naam van den bedoelden persoon *niet* voorkomt. Wel had ik aan een mijner geachte ambtgenooten gevraagd, of, indien weder een Amsterdamsch koopman mocht worden voorgedragen, niet ook aan hem, die een onzer geestverwanten scheen te zijn, kon worden gedacht. Maar, al werd de naam Lehmann (zonder voorletters) dientengevolge op een geheel voorloopige lijst genoteerd, hij werd daarvan later door dien ambtgenoot weder geschrapt.

En vraagt men mij nu ten slotte, of ik dan toch niet voel, dat ik in genoegzame *voorzichtigheid* te kort schoot, zoo aarzel ik niet, om op zich-

zelf gulweg de mogelijkheid te erkennen, dat ik gewikkeld werd in de draden van een weefsel, dat ik niet doorzag; om voetstoots toe te geven dat ik mij allicht van een der handelende personen eene voorstelling heb gevormd, die naderhand blijken kon niet geheel met de werkelijkheid overeen te komen; en om ruiterlijk toe te stemmen, dat het zeer zeker voorzichtiger, ja, eisch van vroed beleid ware geweest, mij vooraf nauwkeuriger op de hoogte te stellen. Maar al moge ik mij dan, het boetekleed ontsiert den man niet, aan de eischen van goede voorzichtigheid en vroed beleid bezondigd hebben, met mijn al dan niet schuldig staan aan het eigenlijke feit, dat men mij ten laste legt, heeft mijne erkentenis van schuld door onvoorzichtigheid, niets uitstaande. Ik resumeer daarom deze mijn nadere verklaring in de volgende drie stellingen:

1e. dat de aan den heer Rud. Lehmann verleende decoratie, beoordeeld naar den gewonen maatstaf, die bij het verleenen van decoratiën geldt, volkomen gerechtvaardigd was;

2e. dat ik, met mijn eerlijk woord, voor wat mijzelven aangaat, alle verband tusschen die decoratie en wat ik als Voorzitter van het Centraal Comité ontving en overmaakte, blijf ontkennen; en

3e. dat het eerste steekhoudende argument, waaruit het tegendeel zou kunnen blijken, nog altoos moet geleverd worden.

Diep zou het mij grieven, indien er na deze verklaring, leden der Kamer, die ik ook onder mijne tegenstanders persoonlijk hoogacht, waren, die mij hun vertrouwen in mijn woord onthielden, maar toch zal ik mij hier van alle verdere discussie over deze zaak stiptelijk onthouden.

Of mijne tegenstanders metterdaad alleen voor de eere van het land opkwamen, dan wel ook mij persoonlijk wilden treffen, laat ik geheel ter beoordeeling aan hun eigen conscientie.

Ik voor mij eindig met een: *Salvavi animam!* Immers, al pleitte ik mijzelven allerminst vrij van onvoorzichtigheid, ik was en blijf er mij van bewust, in deze gansche zaak, in geen enkel opzicht, ooit gehandeld te hebben *in strijd met de inspraak van mijn geweten.*

II.

Oordeel van den heer DE SAVORNIN LOHMAN.

M. de V.! Ik wensch een woord te spreken in de eerste plaats over de quaestie, die gisterenmiddag hier behandeld is.

Ik heb lang getwijfeld of het op mijn weg lag om over die quaestie hier te spreken. Wie oordeelen wil in zulk een quaestie, moet ook in de oogen van het publiek geheel vrij en onbevooroordeeld zijn, en ook onbevooroordeeld staan tegenover den beklaagde. Maar wie is in een politiek lichaam tegenover een medelid en een partijleider werkelijk geheel onbevooroordeeld?

Ik zou na de verklaring, die we gisteren gehoord hebben van den geachten afgevaardigde uit Ommen, den oud-Minister Kuyper, gemeend hebben, dat het niet meer noodig ware om over deze zaak te spreken, wanneer niet hedenmorgen de geachte afgevaardigde uit Groningen de zaak opnieuw ter sprake had gebracht. En thans wensch ik, zoo vrij en onbevooroordeeld als dit mij mogelijk is, mijn gevoelen uit te spreken, ofschoon het uitspreken daarvan niet gemakkelijk gemaakt wordt, waar in de pers enkele volgelingen juist den persoon die hier aangevallen wordt, op den voorgrond geplaatst hebben, door er bij te halen redenen van dankbaarheid, en door zelfs te dreigen met de verbreking van de coalitie, wanneer men het waagde af te keuren wat dr. Kuyper als Minister gedaan heeft. Voor dankbaarheid is voor mij geen reden. Ik heb wel iets gedaan om den geachten afgevaardigde te brengen op, althans te voeren naar de plaats waar hij nu staat; hij zal hetzelfde niet beweren tegenover mij te hebben gedaan. Op dit punt sta ik dus geheel vrij. En wat aangaat het gevaar voor de verbreking van de coalitie, indien een van de rechtergroepen trouw aan den leider ging stellen boven trouw aan de waarheid, indien bij haar de belijdenis van het Christelijk beginsel onafscheidelijk bleek te zijn van de vereering van den mensch, van de verheffing van den man op het schild, dan zou tusschen zulke Christus-belijders en mij, en naar ik geloof, ook de meesten mijner vrienden, een zoo sterke antithese blijken te bestaan, dat er voor mij volstrekt geen begeerte meer zou zijn naar het voortzetten van die coalitie. Maar ik ben overtuigd, dat die woorden alleen gesproken zijn door mannen die òf eenigszins beperkt in hun oordeel, òf zeer jong zijn en daardoor

niet precies de draagwijdte van hun eigen woorden hebben nagegaan. Ik weet ook zeer wel, dat partijen ook beoordeeld worden naar de personen die er toe behooren en vooral naar de personen van haar leiders en dat het dus voor een partij van het hoogste belang is haar leiders te beschermen tegen aanvallen op hun karakter, maar dat mag nimmer gebeuren ten koste van de waarheid.

Ik geloof niet, dat een enkel lid dezer Kamer, van welke partij ook, het niet volkomen eens zal zijn met hetgeen ik zooeven op den voorgrond stelde.

Ik kom tot de feiten.

Het verheugt mij, en ik waardeer het ook zeer in mijn collega's in deze Kamer, dat hun aanklacht zich beperkt heeft tot de feiten door dr. Kuyper erkend. Een geschrift van hem zelf, zijn brief in *De Standaard*, doet niet slechts dienst als bewijsmiddel, maar moet tevens dienst doen als akte van beschuldiging, dat wil zeggen: ons beperken tot de feiten die daarin zijn vermeld. Ging men verder, ik geloof dat men dan zeer unfair zou handelen tegenover den persoon dien men aanvalt, omdat daartegen geen verdediging heeft kunnen worden voorbereid. Wij moeten ons in een zaak als deze zooveel mogelijk houden aan de regelen van het recht.

Mijn plicht is het om de houding van dr. Kuyper in haar geheel te bespreken en mij niet te bepalen enkel tot de hoofdquaestie, nl. de beweerde corruptie. Daarom wil ik mijn bedenkingen tegenover sommige feiten niet terughouden. Mijn eerste bedenking is niet daartegen gericht, dat de Minister een dame die voor een ander een ridderorde kwam vragen, niet terstond heeft verwijderd of de deur heeft gewezen. Op zich zelf steekt in zoo iets volstrekt geen kwaad. Wanneer een Minister zou willen verwijderen uit zijn Departement al de vragers die gekke vragen deden, dan zou hij daarvoor wellicht een aparten portier noodig hebben.

Maar ik keur het af, en ik geloof, dat ik dit vroeger steeds in het openbaar en ook hier tegenover Minister Kuyper heb gedaan, dat een Minister der Kroon zich als partijleider gedraagt. Ik zou daarop, na hetgeen de oud-Minister gisteren hier heeft gezegd, niet ingaan, wanneer hij zelf niet in zijn verdediging juist op dit punt zijn goed recht had verdedigd. Op dit punt ben ik het niet met hem eens. Ik meen, dat hij niet met personen die om Regeeringsgunsten komen vragen, te gelijker tijd propagandabelangen behoort te bespreken, en dat het niet betaamt van zoodanige personen geld te ontvangen voor de strijdkas.

Ten onzent bedankt een Minister meestal voor elke betrekking, ook voor elke particuliere betrekking, die hem in een scheeve verhouding zou brengen. Het bedanken van dr. Kuyper als voorzitter, zou de partij niet in zoo groote ongelegenheid hebben gebracht, daar er een ondervoorzitter was. Naar mijn overtuiging verdwijnt bij de cumulatie van beide betrekkingen op den duur de Minister, de dienaar der Kroon, om plaats te maken voor den leider of den dienaar der partij. Men identificeert, of men wil of niet, het landsbelang en het partijbelang, zelfs ten slotte het partijbelang en den partijleider. Dr. Kuyper heeft daaromtrent andere denkbeelden, die ik op zich zelf wil eerbiedigen. Maar ik wil toch doen uitkomen, dat de wijze waarop hij dit wederom thans in zijn mededeeling heeft verdedigd, mijn sympathie niet heeft. Onzinnig zou het zijn te beweren dat alles wat een Minister doet, hij dit doet als Minister; belachelijk is het te beweren, dat iets is officieel, omdat het is geschreven op een stukje papier, dat afkomstig is uit een Departement, iets wat ik in de bladen heb gelezen. Wij schrijven hier ook dikwijls onze particuliere briefjes in de Kamer op papier gemerkt met het stempel van de Kamer, maar daarom zijn het nog geen Kamerstukken. De zaak waarop het hier aankomt is, of de functie van Minister den drager dier functie niet behoort te beletten sommige zaken te doen, die hem als particulier persoon vrij zouden staan te verrichten, en meer bepaaldelijk of het politieke leiderschap samengaat met het Ministerschap.

Ik geef toe, dat men te gelijk Minister en Kamerlid zijn kan, en dat de meeste Kamerleden ook tot een partij behooren; maar daargelaten, dat het eerste samengaan steeds van rechts fel is bestreden, vraag ik of het — niet in Engeland, waar het Parlement en de Staatsinstellingen van de onze hemelsbreed verschillen maar in ons land — aangaat dat een Kamerlid, tevens partijleider, zitting neemt in een Kabinet. Zoo ja, wat zou dan dr. Kuyper zelf doen, als een sollicitant, na op audiëntie bij den Minister zijn belangen te hebben bepleit, eindigde met te zeggen: en nu, Excellentie, mag ik u thans, niet als Minister, maar als partijleider, dit briefje van f 1000 ter hand stellen ten bate uwer partijkas?

De Grondwet verbiedt dit niet. Ik ben overtuigd, dat dr. Kuyper zelf zou gevoelen, dat èn de sollicitant èn de partijman, door wien dit geld gegeven werd, ten snelste de deur moesten worden uitgeworpen; dat hij zou begrijpen, dat zulk een handeling niet behoorlijk is. Want de oud-Minister zal mij toegeven: non omne quod licet decet; non omne quod licet, honestum.

Overigens erken ik, dat het hier een verschil van inzicht geldt

tusschen den oud-Minister en mij, waarom ik hem nimmer om zijn karakter zou mogen veroordeelen. Dit verschil dateerd volstrekt niet van gisteren of eergisteren, en is een zuiver principieel verschil. Dit punt is zelfs een der redenen, die mij en velen mijner vrienden reeds in 1894 hebben genoopt ons te onttrekken aan de door dr. Kuyper veel te sterk op den voorgrond gestelde partijorganisatie.

Het is tusschen ons een punt geweest van voortdurenden strijd, en ik geloof zelfs, wanneer men het getal in aanmerking neemt, dat op dit punt de meesten in ons land het meer met dr. Kuyper eens zijn dan met mij. Dit verschil van inzicht heeft dus niets te maken met het karakter en de eer van den Staatsman.

Maar ook al staat men op het standpunt van den oud-Minister, dan rijst de vraag of het geoorloofd is, ministerieele gunsten of Koninklijke onderscheidingen in uitzicht te stellen. Ik erken, en dit geschiedt vaak genoeg, dat onder de ontelbare verdienstelijke Nederlanders, te veel om allen te worden gedecoreerd, natuurlijk de voorkeur moet worden gegeven aan enkelen, en het is natuurlijk, dat men daarbij eenige voorkeur geeft aan hen, die behooren tot iemands eigen richting.

Men kan wellicht ook aan naar onderscheiding jagende menschen het verkrijgen van een onderscheiding in uitzicht stellen. Stilzwijgend geschiedt dit vaak genoeg. Wij behoeven maar te denken aan de talrijke vriendelijke diensten, die door vroeger onbekende personen bewezen worden, maar die zoo iemand op den voorgrond stellen, waarvan men te voren reeds zegt, dat hij het doet om een ridderorde te verkrijgen. Dr. Kuyper betoogt, dat dit zelfs ligt in de bedoeling van de wetten op de ridderorden. Ik betwijfel echter of de waarde van zulke ridderorden niet ganschelijk verbleeken zou, indien aan bepaalde personen voor het verrichten van bepaald vooraf aangewezen diensten, zulk een orde werd toegezegd.

Het denkbeeld van ruil behoort toch in deze materie te worden uitgesloten, tenzij men de cynische leer is toegedaan van een groot buitenlandsch staatsman, die, naar mij is medegedeeld, zelf gezegd heeft aan een buitenlandsch gezant nimmer de hoogste ridderorde toe te kennen, zoolang hij in dienst was, omdat hij anders niets meer aan te bieden had. Ik meen, dat de adat bij ons is, nooit een onderscheiding toe te kennen aan iemand, die met het oog daarop zijn diensten aanbiedt. Ik hoop, dat dit adat zal blijven en dat het, in andere landen meer gebruikelijke, uitlokken van diensten tegen belooning niet zal worden gevolgd. Het verheugt mij, dat ten slotte dr. Kuyper dit zelf heeft erkend,

en ik meen, dat de geachte afgevaardigde uit Groningen zich vergist, wanneer hij zegt, dat dr. Kuyper juist van zoo iets een stelsel heeft gemaakt. Deze heeft de bedoelde wetten slechts aangevoerd ten bewijze, dat wat in het algemeen de wet onderstelt als geoorloofd, niet plotseling geheel ongeoorloofd en schandelijk kan zijn bij toepassing in een bepaald geval. Dit alles heeft met de eer van den staatsman als zoodanig niets te maken. Het is een opvatting van Regeeringsplicht, waarover verschil van gevoelen kan bestaan.

Geheel iets anders is wanneer men onderscheidingen voorspiegelt voor handelingen, die geschieden moeten ten bate eener partij. Dan koopt men partijdiensten met landsgeld. Hoever de identificeering van partijbelang en landsbelang ook gaat, zoodanige handeling, al valt zij onder de strafwet, is corruptie, en, algemeen geworden, zouden zulke handelingen ons land doen dalen tot de laagte van enkele Staten, die ik hier niet noemen zal.

Maar heeft dr. Kuyper zich schuldig gemaakt aan die handelingen? Naar mijn overtuiging antwoord ik beslist: neen. Wij kennen de feiten. Nemen wij die in onderling verband, dan kunnen die feiten zoodanige vermoedens opleveren, dat zij de mogelijkheid van de ten laste gelegde feiten aantoonen. Een bewijs door vermoedens is volstrekt niet altijd een zwak bewijs, maar kan veel sterker zijn dan een bewijs door getuigen; doch zij leveren slechts dan een bewijs, indien de feiten in onderling verband in redelijken zin niet anders kunnen worden uitgelegd dan door aanneming van schuld. De ons bekende feiten echter kunnen zeer wel zonder aanneming van schuld worden verklaard. Ik ga verder: ik meen, dat ze ook als zoodanig moeten worden verklaard.

De onderscheiding is gegeven voor een handeling, die zeer zeker een onderscheiding verdiende. Dat zij door den Minister of zijn vrienden zou zijn geprovoceerd, blijkt uit niets. Het geven van zoo een groote som voor het beoogde doel is iets, dat zeker door ieder Nederlander van harte zal zijn toegejuicht. Nu zijn later bezwaren gerezen tegen den persoon van den gedecoreerde. Of ze juist zijn, weet ik niet. Stel ze waren gegrond, moest de Minister die destijds kennen? Het was, meen ik, onnoodig om bij den burgemeester te voren een onderzoek in te stellen, gelijk ook dr. Kuyper heeft beweerd.

Maar nu wil ik toch de aandacht hierop vestigen, namelijk, dat de geheele Ministerraad, waaronder toch mannen, die in Amsterdam niet onbekend waren, met die decoratie instemden. en dat men zoo weinig kwaad van den gedecoreerde wist, dat uit hun midden, en nog wel door den Minister van Buitenland-

sche Zaken, het voorstel is uitgegaan, om de orde in hoogeren rang te verleenen.

Daarmede vervalt geheel het denkbeeld alsof hier in stilte ware gehandeld, om iemand, die het niet verdiende, een ridderorde toe te kennen.

Ook schijnt de grief dat het voorstel niet van Binnenlandsche Zaken had moeten uitgaan, ongegrond. Ik merk evenwel daarbij op, dat dan een van de redenen van verdediging, die indertijd in *De Standaard* door dr. Kuyper ter eigen verdediging werden aangevoerd, vervalt.

Nu is, na die decoratie, geld gegeven aan den Minister.

Hier moet men vragen: post of propter. Aangenomen, dat de gedecoreerde niet uit beginsel behoorde tot de anti-revolutionnaire partij, zoo mag toch niet worden vergeten, dat er vooral in die jaren tal van personen waren, die hoewel persoonlijk geenszins Christusbelijders, toch gevoelden, dat ons volk moest worden geregeerd naar Christelijke beginselen; vooral ook omdat in de laatste jaren in de liberale partijen weinig regeerkracht scheen te schuilen. Dit werd vooral in 1903 gevoeld. Het geven van geld aan de overwinnende hand voor partijdoeleinden is dus volkomen verklaarbaar.

Later werd wederom door tusschenkomst van mejuffrouw Westmeijer een belangrijke som gegeven. Dr. Kuyper heeft toen uitdrukkelijk geschreven, dat dit niets met de decoratie te maken had.

Dat was wel noodig, zegt de heer Schaper. Het wordt dan ook aangevoerd als bewijs, dat dr. Kuyper zich eigenlijk schuldig gevoelde. Qui s'excuse, s'accuse. Ik houd mij echter op dit punt geheel aan de verdediging van dr. Kuyper, omdat deze mij natuurlijker toeschijnt dan het omgekeerde.

De brief toch zou, in de onderstelling van hen die dr. Kuyper verdenken, hebben moeten dienen om een bewijsstuk in het leven te roepen, om vast te stellen, dat hij dit geld niet met het oog op de decoratie ontving, maar dan had de schrijver het bewijsstuk, waaruit dit moest blijken, niet in handen moeten laten juist van de persoon die hem naderhand het meeste kwaad zou kunnen doen, door die handeling te vertellen. Juffrouw Westmeijer zou toch, indien er iets verkeerds was verricht, en dit wilde bekend maken door de briefwisseling over te leggen, juist dit briefje hebben moeten achterhouden, waaruit moest blijken, dat dr. Kuyper volstrekt niet bedoeld had dit geld aan te nemen in verband met de ridderorde. Omgekeerd had dr. Kuyper, wanneer hij voor zich een bewijs had willen fabriceeren, van mejuffrouw Westmeijer een briefje moeten ontvangen, waarin deze schreef, dat het geld niets te maken had met de decoratie. Dit

zou nu wel niet heel overtuigend zijn, dat geef ik toe, maar wanneer het, gelijk men onderstelt, om een bewijsstuk á décharge te doen ware geweest, dan had hij moeten zorgen, dat zelf te hebben, maar niet, dat het kwam in handen van personen die juist hem naderhand in ongelegenheid zouden kunnen brengen.

Bij het lezen van dat briefje, is ook bij mij — ik zal dat niet ontkennen — de gedachte opgekomen: hoe is het mogelijk, dat dr. Kuyper op het oogenblik dat hij zelf aan een mogelijk verband, wat tusschen de decoratie en het geven van het geld zou kunnen worden gebracht, toen althans niet gevoeld heeft, dat hij zich met die zaak van financieelen aard niet moest inlaten, en en dat hij liever mejuffrouw Westmeijer had moeten verwijzen naar den thesaurier der algemeene partijkas. Maar misschien heeft hij ter versterking van zijn eigen prestige in de partij dat geld zelf willen ontvangen.

In elk geval kan uit dat briefje nooit worden afgeleid, dat hij zich een bewijs van décharge heeft willen aanschaffen.

Er is dus, de zaak van alle kanten beschouwd, zoover ik kan zien, hoegenaamd niets aangevoerd ten bewijze van de schuld van den beklaagde ten aanzien van het eigenlijke feit waarom het hier te doen is, een feit dat, indien het gepleegd ware, een blaam zou leggen op het karakter, zoo niet van dr. Kuyper persoonlijk, dan zeker op hem als staatsman.

Wij hebben ons hier, waar het geldt de eer en den goeden naam van een man, te stellen op het strenge standpunt van den rechter, en mij daarop plaatsende zou ik verklaren, dat niet bewezen is datgene, wat hem is ten laste gelegd. Ik ga echter nog een stap verder en de conclusie waartoe ik kom, heb ik medegedeeld aan verscheidene mijner politieke vrienden, die daarmede instemmen. Tegenover de niets bewijzende feiten staat een plechtige verklaring van een man op zijn eer en consciëntie; wij hebben het recht niet het uitdrukkelijke plechtige woord van dien man te betwijfelen, te minder nog als men bedenkt, dat het een feit geldt, dat zou kunnen worden tegengesproken door nog levende getuigen. Daaraan zal geen man in de positie van dr. Kuyper zich blootstellen. Het is daarom ondenkbaar, dat dr. Kuyper gisteren een verklaring heeft afgelegd, die niet volkomen overeenstemt met de waarheid.

Daarom, ook wanneer men hem persoonlijk anders zijn vertrouwen zou willen ontzeggen, wat ik niet doe, herhaal ik, dat ik na alles wel overwogen te hebben, niet alleen niet bewezen acht het hem ten laste gelegde feit, maar dat ik geloof, dat het feit door hem niet is gepleegd.

III.

Oordeel van den heer VAN DER VELDE.

De in Juni l.l. tegen Dr. Kuyper in sommige persorganen ingebrachte beschuldiging heeft — zooals van zelf spreekt — ook indruk gemaakt in anti-revolutionnaire kringen.

Nadat echter Dr. Kuyper in de Standaard beslist had ontkend, dat er eenig oorzakelijk verband bestond tusschen het verleenen der eene decoratie en het aannemen van gelden voor de partijkas, bestond er *voor mij en mijn politieke vrienden* geen enkele reden om aan de ingebrachte beschuldiging geloof te slaan.

Te minder, omdat er geen bewijs voor de beschuldiging werd ingebracht.

Nu Dr. Kuyper zijne mededeelingen in de Standaard, thans ook in deze vergadering heeft bevestigd en nader aangevuld, verheugen we ons daarover ten zeerste. Zijne erkentenis, daarbij gedaan, dat hij in enkele opzichten gefaald had, strekt hem tot eere.

Voor ons blijft het dan ook vast staan, dat Dr. Kuyper zich aan het hem ten laste gelegde feit niet heeft schuldig gemaakt.

Oordeel van den heer VAN NISPEN TOT SEVENAER (Nijmegen).

M. de V. Door de mededeeling die u aan de Kamer heeft gedaan, is het haar bekend, dat de geachte afgevaardigde uit Waalwijk, de heer Loeff, tevens voorzitter van de Katholieke Kamerfractie, die namens de Katholieke Kamerfractie spreken zou, plotseling ongesteld is geworden. Door die ongesteldheid ben ik gekomen voor de moeilijke noodzakelijkheid om hier het woord te voeren.

Nu wil ik dadelijk zeggen, dat het geenszins mijn bedoeling is om deel te nemen aan het politieke debat, dat hier de laatste dagen gevoerd is. Daartoe mis ik thans de noodige voorbereiding, en ook omdat ik in deze dagen een enkele maal de eer zal hebben als uw plaatsvervanger op te treden, wensch ik mij ook van deelneming aan het politiek debat te onthouden.

Ik wensch alleen een kort woord te zeggen naar aanleiding van hetgeen dezer dagen behandeld is in verband met de zaak waarin steeds de naam van den geachten afgevaardigde uit Ommen, dr. Kuyper, genoemd is.

Waar ik begin deze zaak aan te roeren, daar wil ik mij in de allereerste plaats aansluiten bij de juiste woorden die gesproken zijn in de vergadering van Vrijdag l.l., door den geachten afgevaardigde uit Goes, den heer de Savornin Lohman, die toen zeide: „Wie oordeelen wil in zulk een quaestie, moet ook in de oogen van het publiek geheel vrij en onbevooroordeeld zijn, en ook onbevooroordeeld staan tegenover den beklaagde. Maar wie is in een politiek lichaam tegenover een medelid en een partijleider werkelijk geheel onbevooroordeeld?"

Als tegenover iemand die juiste woorden van den geachten afgevaardigde uit Goes mogen gelden, dan schijnt het mij wel te zijn tegenover den geachten afgevaardigde uit Ommen, die door den heer Troelstra in zijn rede van Donderdag nog zoo juist is geteekend als een groote politieke figuur, die sedert lange jaren zijn stempel heeft gedrukt op een groot gedeelte van onze historie, en ik wil er bijvoegen, wiens optreden in zijn veelzijdigheid en zijn kracht de meest tegenstrijdige indrukken heeft gewekt bij de leden dezer Kamer en die door het optreden van jarenlang gaandeweg een stemming te zijnen opzichte heeft gevestigd. Wij moeten trachten bij de bespreking van deze zaak ons hoofd koel te houden en wij moeten daarbij geen woorden spreken of daden stellen, die de gedachte zouden kunnen geven, dat bij sommigen onzer niet zou bestaan dat noodige gevoel van onpartijdigheid.

Of nu hetgeen gisteren is gedaan door vele leden aan de linkerzijde, toen de geachte afgevaardigde uit Ommen het woord vroeg, op dat oogenblik getuigde van het aanwezig zijn van die stemming van onpartijdigheid ten deze, dat is een vraag die ik slechts stel, doch die ik niet wil beantwoorden.

Wat mij betreft, ik zal mij stellen op een zeer bescheiden standpunt, namelijk dit, dat ik zal trachten objectief te zijn; ik zal niet zeggen, dat ik daarin zal slagen; of ik er in zal slagen laat ik aan de leden dezer Vergadering ter beoordeeling over.

Vooraf wil ik wel zeggen, dat ik zeker niet goedkeur iedere verdediging die buiten de Kamer vroeger over hetgeen den geachten afgevaardigde uit Ommen is ten laste gelegd, is gevoerd, en met name niet omtrent de verdediging die in de vergadering van Donderdag jl. door den geachten afgevaardigde uit Amsterdam III hier is aangehaald uit de *Stichtsche Courant*. Ik schroom geen oogenblik te zeggen, dat ik een dergelijke wijze van verdediging zoo beslist mogelijk afkeur.

De heer **Schaper**: Dat pleit voor uw smaak.

De heer **van Nispen tot Sevenaer** (Nijmegen): Dank u voor uw compliment. Maar daarnaast wil ik er toch ook op wijzen, dat menige verdediging rustte op de gedachte: wij kunnen niet gelooven, dat onze leider, een man dien wij jarenlang met eere hebben zien staan aan het hoofd van onze partij, dat die zich zou hebben schuldig gemaakt aan een daad als waarvan hij thans wordt beschuldigd. En *omdat wij dit niet gelooven,* blijven wij dien leider trouw. Daarin vind ik een gedachte van ridderlijkheid, die voor mij een bekoring heeft.

En als ik nu kom tot de feiten, dan wil ik er dadelijk bij zeggen, dat ik niet zal spreken over de bijzaken, al beteekent dit niet, dat ik omtrent die bijzaken geenerlei critiek zou hebben uit te oefenen.

Wat de feiten betreft, wensch ik dit te constateeren, dat hier door geen van de leden dezer Vergadering is gezegd, dat er verband zou bestaan tusschen de decoratie van den heer Rudolph Lehmann en het aannemen van geld, dat gegeven is voor partijdoeleinden. De geachte afgevaardigde uit Amsterdam III heeft dit ook niet gezegd, al heeft hij in de vergadering van Donderdag wel te verstaan gegeven, dat hij het geloofde. Maar nadat de heer Troelstra had gesproken, is dr. Kuyper in deze vergadering gekomen en hij heeft zijnerzijds uitdrukkelijk ontkend, dat er eenig verband zou bestaan tusschen het geld dat hem gegeven is voor politieke doeleinden en bedoelde decoratie. Die geachte afgevaardigde heeft dit ontkend op zijn eer en op zijn consciëntie, terwijl, dit voeg ik er uitdrukkelijk bij, het bewijs, dat

dit verband wel zou bestaan, absoluut niet is geleverd. Nu verheugt het mij verder te mogen constateeren, dat na het afleggen van die verklaring door dr. Kuyper niemand in deze Vergadering heeft gezegd, zelfs niet te verstaan heeft gegeven, dat hij wel geloofde aan dat verband, al hebben niet al de leden die hierover hebben gesproken op dezelfde ridderlijke wijze als de geachte afgevaardigde uit Goes, verklaard, dat zij na de verklaring van dr. Kuyper beslist aannemen, dat zij hem niet schuldig achten aan de hoofdzaak waarvan hij wordt beticht.

Hoe is nu mijn opvatting in deze? Wij hebben de verklaring van een respectabel man, gedaan op zijn eer en consciëntie. En waar ik nu mijnerzijds eisch, dat men mij zal gelooven wanneer ik een dergelijke verklaring afleg, daar wensch ik ook te zeggen, dat ik de verklaring, hier door dr. Kuyper afgelegd, aanneem zonder restrictie.

Ik doe dit te meer, omdat die verklaring voor mij geheel aannemelijk is gemaakt door hetgeen daaraan is toegevoegd, en ook door de erkentenis van onvoorzichtigheid en gebrek aan vroed beleid, hetgeen den heer Kuyper in allen deele heeft erkend. Dit is een erkentenis die ik waardeer in een man als hij, dien wij mogen rekenen tot de grootsten onder de grooten in Nederland.

En nu heeft men den heer Kuyper buiten de Kamer, gelukkig niet hier, hard gevallen en heeft men hem bespot, om zijn mededeeling, dat hij onvoorzichtig was geweest in het aanknoopen en voortzetten van connecties, dat hij ondoordacht was geweest bij het aannemen als goede munt van hetgeen personen tegenover wie voorzichtigheid geboden was, hem zeiden, en dat hij zich had laten wikkelen in een weefsel dat hij van te voren niet kon doorzien.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet het voorrecht den geachten afgevaardigde uit Ommen zoo particulier te kennen, maar ik weet toch van personen, en zeer betrouwbare personen, die dien geachten afgevaardigde hebben gekend gedurende een lange reeks van jaren, dat, juist met het oog op zijn karakter, een dergelijke verklaring alleszins aannemelijk is.

Mijnheer de Voorzitter! Als ik mag besluiten met een korte conclusie, dan zou ik willen zeggen, dat niet alleen de beschuldiging omtrent de hoofdzaak geenszins is bewezen, maar dat het tegengestelde zelfs zeer aannemelijk is geworden; dat ik in die omstandigheden kan verklaren, dat het vertrouwen van de Katholieke Kamerfractie in dr. Kuyper als leider der met ons bevriende anti-revolutionaire fractie, door hetgeen in deze aangelegenheid is voorgevallen, geenszins behoeft te worden weggenomen en dan ook niet weggenomen is.

Princeton Theological Seminary Libraries
1 1012 01275 0594

JC 574.2 .N4 K89 1909
Kuyper, Abraham, 1837-1920.
Nadere verklaring